

We vragen u enkel voor persoonlijk gebruik onze content te kopiëren. Het delen van deze content met anderen is niet toegestaan © Het Financieele Dagblad 2024.

Confiscatie Russische miljarden kan financiële oorlog uitlokken

Marcel de Boer, Jean Dohmen

Het Westen en het Kremlin stevenen af op een harde botsing over de confiscatie van Russische reserves ter waarde van \$300 mrd. Moskou dreigt met represailles tegen Europese investeringen. Brussel zoekt een uitweg.

Een gebouw in de Oekraïense stad Charkov werd dinsdag geraakt door een Russische raket. Foto: Andrii Marienko/ANP

In het kort

- De politieke verdeeldheid in Europa en de Verenigde Staten zet een rem op financiële steun aan Kiev. Russische bezittingen moeten het ontstane gat helpen dichten.
  - Moskou dreigt westerse bezittingen te confisqueren als \$300 mrd aan Russische tegoeden aan Oekraïne wordt overgedragen.
  - Er zijn twijfels over de juridische haalbaarheid van confiscatie van Russisch bezit. De Europese Unie onderzoekt de mogelijkheid om het vermogen te belasten.
-

Moskou dreigt hard terug te slaan als westerse landen besluiten om de circa \$300 mrd aan bevroren Russische tegoeden te confisqueren. De druk om het Russische geld aan te wenden voor financiële of zelfs militaire steun aan Oekraïne is de laatste weken verder toegenomen.

Volgens het Russische staatspersbureau RIA hebben westerse investeerders ten minste \$288 mrd aan bezittingen in Rusland die dan door Rusland kunnen worden genationaliseerd. Het Kremlin zou een lijst hebben laten opstellen.

Alleen al de Nederlandse activa in Rusland zouden volgens het persbureau, dat zich baseert op cijfers van eind 2022, een omvang hebben van \$50 mrd. Alle lidstaten van de Europese Unie samen zouden goed zijn voor \$223 mrd.

De Russen waarschuwd e eerder deze maand al dat Europa te maken krijgt met ‘onvermijdelijke’ juridische gevolgen als het toegeeft aan de, volgens het Kremlin, Amerikaanse druk om de Russische tegoeden te gebruiken voor Oekraïne. Volgens de Russen is dat in strijd met het internationale recht.

Verdeeldheid in Westen

Na de Russische invasie in Oekraïne zijn tegoeden van de Russische centrale bank ter waarde van \$300 mrd in het Westen bevroren. Het leeuwendeel, zo'n \$230 mrd, staat in Europa. België speelt een sleutelrol: een slordige \$200 mrd zit bij Euroclear in Brussel, een centrale effectenbewaarplaats. In de Verenigde Staten staat \$5 mrd.

Het idee om de Russische bezittingen aan Oekraïne ten goede te laten komen speelt al langer, maar staat nadrukkelijk op de agenda nu problemen ontstaan om Kiev van vers geld te voorzien. In de Europese Unie ligt de Hongaarse premier Viktor Orbán dwars, in Washington de Republikeinen in het Congres.

Zonder voldoende steun uit het Westen wordt het voor Kiev moeilijk om de strijd tegen de Russen vol te houden. Het gaat niet alleen om militaire hulp, Oekraïne heeft het ook economisch zwaar te verduren. Zonder financiële steun dreigt dit jaar een begrotingstekort van ruim 20%.

De Oekraïense president Volodymyr Zelensky riep tijdens het World Economic Forum, eerder deze maand in het Zwitserse Davos, de wereld op snel een besluit te nemen. 'Poetin houdt boven alles van geld', zei Zelensky over de Russische president. 'Hoe meer miljarden hij en zijn oligarchen verliezen, hoe meer hij spijt krijgt van de oorlog.'

Oekraïne heeft niet alleen problemen om de eindjes aan elkaar te knopen, ook de oorlogsschade is enorm. De Wereldbank schatte de kosten van de wederopbouw van het land in maart 2023, na één jaar oorlog, al op \$411 mrd. De oorlog gaat volgende maand zijn derde jaar in. De \$300 mrd zouden volgens voorstanders van confiscatie gezien kunnen worden als een voorschot op Russische herstelbetalingen.

Gaten vullen

Toch klinkt ook in het Westen kritiek op de inzet van het Russisch vermogen. Het geld zou gaten vullen die ontstaan zijn door interne politieke problemen in Europa en de Verenigde Staten. Het Westen koopt daarmee tijd, maar als het Russische geld op is, moeten regeringsleiders alsnog een besluit nemen over nieuwe steun.

Volgens Nicolas Véron van de Brusselse denktank Bruegel is er ook een zwaarwegende principiële reden om de Russische reserves niet af te pakken: confiscatie is volgens hem niet te rijmen met de inzet van de EU voor een op regels gebaseerde internationale financiële orde. De vraag is ook of zo'n vergaande stap het financiële vertrouwen in het Westen niet ondermijnt. Andere landen zullen zich afvragen of het nog wel veilig is om hun vermogen binnen handbereik van westerse politici te parkeren als dat geconfisqueerd kan worden.

Maar het feit dat staten niet massaal euro- of dollarreserves terughaalden na het bevrozen van de Russische tegoeden, is voor de Amerikaanse econoom Joseph Stiglitz reden om aan te nemen dat dit ook na confiscatie niet zal gebeuren. Stiglitz, begin dit jaar: 'Zouden ze zich zekerder voelen als ze hun geld in China steken?'

Er wordt ondertussen hard nagedacht over minder beladen alternatieven voor confiscatie, zoals het belasten van de in beslag genomen miljarden, en het geven van dat geld aan Kiev. De Europese ministers van financiën zijn het volgens persbureau Bloomberg maandag eens geworden over zo'n constructie, maar een definitief besluit is nog niet genomen. In februari zullen ook de G7 zich over de kwestie buigen.

Een andere mogelijkheid die internationaal wordt bekeken, is het geld te gebruiken als onderpand voor nieuwe Oekraïense leningen. Als Oekraïne die leningen na de oorlog terugbetaalt, krijgen de Russen hun geld terug. Robert Zoellick, oud-president van de Wereldbank, noemde dat laatste onlangs in een opiniestuk een 'elegante vorm van gerechtigheid' waaraan weinig juridische risico's verbonden zijn.

Westerse bedrijven

Het door de Russen genoemde bedrag van \$288 mrd aan westerse bezittingen komt de Nederlandse sanctie-expert Heleen over de Linden onbekend voor. Er staat volgens haar zo'n \$18 mrd op zogeheten C-rekeningen, die westerse bedrijven en investeerders in Rusland aanhouden.

Daarnaast zijn nog vele tientallen westerse bedrijven actief in Rusland, die daar allerlei bezittingen hebben die volgens Over de Linden genationaliseerd zouden kunnen worden. De woordvoerder van president Vladimir Poetin kon deze week niet aangeven om wat voor westerse financiële belangen het bij de opgestelde lijst precies gaat.

Over de Linden vermoedt dat de Russen de tegenzet goed hebben voorbereid. Ze gaat ervan uit dat confiscaties over en weer tot een stortvloed aan rechtszaken zullen leiden. 'Als dit gebeurt, is het echt oorlog.'

Europa stelt zich in de discussie voorzichtiger op dan Washington. Wanneer Rusland tot represailles overgaat, zal vooral Europa die voelen. Naast de \$223 mrd aan bezittingen van EU-landen zou de potentiële schade voor de Verenigde Staten beperkt blijven tot \$9,6 mrd.

Lees ook

'G7 stap dichterbij innemen Russische tegoeden'

Komt de euro in het geding als Russische tegoeden naar Kiev gaan?